45 דקות · שתי רמות: עם הכוונה ובעבודה עצמאית

גיל מוצע: 14–18. הרחבת שרשרת הדיווח מתאימה לקוראים מנוסים.

קישור הוא נקודת התחלה

בודקים ציטוט, עוקבים משני פרסומים אל מסמך אחד, ומסבירים מה הראיות אינן מוכיחות.

מטרות למידה

- להבחין בין טענה שאפשר לבדוק לבין עובדה שבוססה.
- לזהות תלות בין מקורות ולשמור על ייחוס מדויק.
- לנסח מסקנה שאינה חזקה יותר מהראיות הקיימות.

לפני השיעור

הכינו את א, ב ושאלות העבודה; ג הוא רשות. בדקו קישורים, אתרו את הקטעים והציעו את הניסוחים הלימודיים לצד המקור באנגלית. במקור שסביב א מוזכר שכול; עברו עליו לפני הקרנה. אין צורך בחומר גרפי.

תוכנית ל־45 דקות

1. **5 דקות · שיפוט ראשון**
   שאלו אם שני קישורים תואמים מוכיחים טענה. בקשו תשובה ראשונית פרטית וחזרו אליה בסוף. הציגו את אפשרויות ההשתתפות.
2. **12 דקות · בודקים ניסוח**
   בזוגות עונים על א1–א3 ומצביעים על הדובר ועל הניסוח הרלוונטיים. הדגימו מסקנה שמוגבלת לתמליל הזה.
3. **12 דקות · בודקים תלות**
   בעזרת ב, קשרו את שני הפרסומים לחוזה אחד. שאלו בנפרד על אמינות הנוסח ועל ביצוע מאוחר.
4. **11 דקות · מיישמים או מרחיבים**
   קוראים במסלול המונחה בודקים טענה נוספת מהערכה; במסלול העצמאי משתמשים בג או בטענה מהאתר. משווים נימוקים בלי לדרוש הסכמה פוליטית.
5. **5 דקות · כרטיס יציאה**
   השתמשו בכרטיס היציאה בן ארבעת החלקים וחזרו לתשובה הראשונה. עודדו תיקון מנומק או הימנעות מבוססת ממסקנה מוגזמת.

הסברים לתשובות

1 · בודקים את הטענה, ולא את מראה האתר

א1 נתמכת; א2 נסתרת בנוסח המיוחס לבגין. א3 אינה מוכחת: נאומים בטקס אינם סקר של כל אדם. המקור תומך בטענה על מה שנרשם בתמליל הרשמי הזה. הקלטה מן האירוע עשויה לעזור לבדוק את התמליל; אתר שמעתיק אותו אינו הקלטה נוספת.

2 · סופרים מסלולי ראיות, ולא קישורים

שני המסלולים מובילים לאותו הסכם. השוואת עותקים עשויה לחשוף טעויות העתקה, השמטות או כותרות שגויות; היא אינה מספקת שתי גרסאות עצמאיות לאירועים מאוחרים. סעיף VII קובע הליך, ולא שכל המחלוקות נפתרו. פסק בוררות מאוחר ותיעוד ביצוע עשויים לענות על שאלה מצומצמת לגבי מחלוקת אחת. הכותרת העליונה באוולון אומרת 1973, אך גוף החוזה והתיעוד באו״ם מציינים 26 במרץ 1979: קוראים מעבר לכותרת.

3 · משאירים את הדובר בתוך המשפט

השרשרת: הדברים המיוחסים לגמאסי ← גרסת יריב ← המברק של קיטינג ← המסמך הארכיוני שפורסם. ניסוח מתאים: ״במברקו קיטינג מתעד את דברי יריב, שלפיהם גמאסי הביע אמון ברצונה של ישראל בשלום.״ אין בכך הוכחה עצמאית למחשבותיו של גמאסי או לסיבה ששינה את החלטתו. גם מסמך נוסף ידרוש בדיקה של מקורו.

טעויות נפוצות

- סיווג כמו ״מקור ראשוני״ מתאר את הקשר לאירוע; הוא אינו הופך כל טענה במסמך לנכונה.
- מקור בעל עמדה יכול להכיל ראיות מועילות; מקור בעל מוניטין יכול לטעות. בודקים את הטענה ואת הקטע המסוימים.
- ריבוי נקודות מבט עשוי לשפר את הבדיקה, אך עצמאות ואיכות הראיות אינן נמדדות באיזון בין מחנות פוליטיים.

מחוון ראיות: 6 נקודות

טענה וקטע תומך (2)

- 0: החלטה בלי ראיה רלוונטית.
- 1: מקור רלוונטי, אך קטע או הסבר לא מדויקים.
- 2: החלטה נכונה המקושרת לניסוח מדויק.

תלות בין מקורות (2)

- 0: סופרים שתי כתובות כשתי ראיות עצמאיות.
- 1: מזהים את המקור המשותף.
- 2: מסבירים מה המקור המשותף מבסס ואיזו ראיה עצמאית עדיין נדרשת.

מסקנה זהירה (2)

- 0: מסיקים יותר ממה שהראיות תומכות בו.
- 1: מציינים מגבלה רלוונטית.
- 2: שומרים על ייחוס, מציינים מגבלה ומציעים בדיקה נוספת מתאימה.

אחרי השיעור: עקבו אחר קישור אחד, זהו את הרשומה שבבסיסו וכתבו טענה אחת שהוא מבסס ואחת שאינו מבסס.

פותחים את המקורות

1. דברים בטקס חתימת חוזה השלום בין מצרים לישראל
https://www.presidency.ucsb.edu/documents/remarks-president-carter-president-anwar-al-sadat-egypt-and-prime-minister-menahem-begin

   The American Presidency Project, UC Santa Barbara; Public Papers of the Presidents · 1979-03-26
   בדברי בגין חפשו bereavement. בדברי סאדאת חפשו no more wars.

2. חוזה השלום בין ישראל למצרים
https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201136/volume-1136-I-17813-English.pdf

   United Nations Treaty Series, vol. 1136, no. 17813 · 1979-03-26
   סעיפים I–III, VII ו־IX; עמודי PDF 2–6.

3. פרסום נוסף של אותו חוזה
https://avalon.law.yale.edu/20th_century/isregypt.asp

   Avalon Project, Yale Law School · 1979-03-26
   גוף החוזה, ובייחוד סעיף VII. בראש הדף יש כותרת מטעה עם השנה 1973; המסמך עצמו מתוארך ל־26 במרץ 1979.

4. מברק שגרירות ארצות הברית על שיחות הקילומטר ה־101
https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1969-76v25/d368

   U.S. Department of State, Office of the Historian; FRUS 1969–1976, vol. XXV, document 368 · 1973-12-01
   פסקה 3; החתימה Keating; הערת מקור 1.

מצב הבדיקה

חומרי הוראה חדשים. הגילים והזמנים המוצעים הם הערכות לתכנון. שתי ערכות הלימוד לא נוסו בכיתה ולא נבדקו בידי גוף חינוכי. הטקסט בעברית, בערבית ובאנגלית הוכן בסיוע בינה מלאכותית; עדיין נדרשת בדיקה של עורכי שפה ואנשי חינוך.